

प्राविधिक जनशक्ति सधैं अभाव

अर्जुन ओली

नेपालगन्ज, कात्तिक २३

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा सरकारले बर्सेनि अबैरौ रूपैर्यौ खर्चिन्छ। प्राइभेट स्तरमा खुलेका तमाम संस्थाले पनि तालिम सीप तथा तालिम दिइरहेका छन्। तर दक्ष जनशक्तिको अभाव भइरहेको सम्बद्ध सधैं गुनासो गर्छन्। बर्सेनि उत्पादन हुने प्राविधिक तथा व्यवसायिक जनशक्ति आखिर कहाँ गइरहेको छ त ? यसबारे सरोकारवाला निकाय स्वयं अन्योलमा छन्।

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद (सिटिइभिटिइ) का सूचना तथा अनुसन्धान निर्देशक शिवशंकर धिमिरे तालिमप्रदायक सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाबीचको समन्वय अभावका कारण यस्तो समस्या देखापरेको बताउँछन्। प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिमको व्यवस्थापन योजना र सुदृढताको लागि प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्यांकनको खाँचो रहेको उनको भनाइ छ। 'संस्थाले जुन मनलाग्गो त्यही तालिम दिएका छन्, कसले कुन तालिम दिँदा प्रभावकारी हुन्छ, त्यसको कुनै समन्वय

छैन,' उनले भने।

सिटिइभिटिइका क्षेत्रीय प्रमुख यादव सुवेदीले सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाले बर्सेनि थुप्रै जनशक्ति उत्पादन गरे पनि बजारमा जनशक्तिको माग र बेरोजगारी समस्या कायम रहेको बताए। 'प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिमका लागि सरकारको अबैरौ बजेट लगानी भएको छ, तर लगानीको कुनै लेखाजोखा छैन,' सुवेदीले भने, 'तालिम लिएर गएका

रोजगारी पाउन कठिन भएको बताए। 'प्रशिक्षार्थीलाई तालिम दिँदै गर्दा बजारमा अर्को प्रविधि आइसकेको हुन्छ, नयाँ प्रविधिसँग तालमेल नमिलेर पनि कतिपय प्रशिक्षार्थी बेरोजगार बस्नुपर्ने अवस्था आउँछ,' उनले भने।

सिटिइभिटिइले मंगलबार नेपालगन्जमा सरोकारवालाबीच गरेको छलफलमा बोल्ने अधिकांशले सरकारको कमजोरीका कारण प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा विकृति

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिममा सरकारले बर्सेनि ठूलो रकम खर्चिने गरे पनि उपलब्धि भने न्यून छ

जनशक्ति कस्तो अवस्थामा छन्, के गरिरहेका छन्, त्यसको कुनै लेखाजोखा छैन।' नेपालमा सीप सिकेर सीपको सदुपयोग गर्ने बानीको विकास हुन नसकेको उनको बुझाइ छ। 'तालिम र सीप मात्रै सिक्ने तर व्यवहारमा नउतार्ने प्रवृत्ति बसेको छ,' उनले थपे।

भेरी प्राविधिक शिक्षालय नेपालगन्जका प्रमुख भीमकान्त लामिछानेले पुरानै खालको पाठ्यक्रमका कारण नेपाली जनशक्तिले

सिर्जना भएको बताए। सरकारले समय अनुकूल प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाको पाठ्यक्रम परिवर्तन गरेर तालिम प्रदायक संस्थाबीच समन्वयकारी भूमिका निभाउनुपर्ने उनीहरूको सुझाव छ। श्रम कार्यालय, भेरीका रोजगार शाखा प्रमुख अमित केसीले बजारमा सीप सिकेका जनशक्तिको अभाव रहेको बताए। 'तालिम सिकेका नेपाली जनशक्ति खोजेको बेला पाइँदैन,' उनले भने।

प्राविधिक विषयमा जमेर छलफल

■ ब्यू सृष्टि दैनिक

विराटनगर

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदका काठमाडौंले बिहीबार विराटनगरमा तालिम प्रभावकारी भए नभएको विषयलाई लिएर पूर्व क्षेत्रका विज्ञहरूसित जमेर छलफल गरेको छ।

नेपालमा प्रत्येक वर्ष १७/१८ वटा मन्त्रालयहरूले विभिन्न विषयमा सीपमूलक तालिम संचालन गर्दै आइरहेका छन्।

कार्यक्रममा सहभागि अधिकांश वक्ताहरूले सरकारको तथा विदेशी अनुदानबाट आएको करोडौं रुपैयाँ सीपमूलक तालिममा खर्च गरेपनि तालिम प्रभावकारी नभएको टिप्पणी गरे।

उनीहरूले तालिम लिसकेका व्यक्तिहरू पनि कार्यक्षेत्रमा नदेखिएकोले आरोप लगाए।

प्राविधिक शिक्षा तथा

व्यवसायिक तालिम परिषदका सूचना तथा अनुसन्धान महाशाखाका उप-निर्देशक मनोज शर्मा न्यौपाने, प्राविधिक अधिकृत नागेन्द्रकुमार यादव, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसाय तालिम केन्द्र (सिटीभिटी) पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय इटहरीका निर्देशक दीपक नेपाली क्षेत्री, पूर्व निर्देशक शिवशंकर घिमिरे, स्किल्स कार्यक्रमका युवराज आचार्य, शैलेजा आचार्य पोलिटेक्निकल इन्स्टिट्यूट सिशवनीजहादाका प्राचार्य सन्तबहादुर अधिकारी, नर्सिङ क्याम्पसका प्रशिक्षक सावित्रा सुवेदी, विराट हेल्थ कलेजका राजन खत्री, उद्योग संगठन मोरङका बरिष्ठ उपाध्यक्ष भीम घिमिरे लगायतका वक्ताहरूले नेपालमा अभैसी सीपमूलक तालिमको आवश्यकता रहेकोले विदेश गइरहेका युवाहरूलाई नेपालमै तालिममा जोडिदिनुपर्ने बताए।

UDGHOS, Biratnagar

<http://udghoshdaily.com/samachar-sar/> /हरायो-दक्ष-जनशक्ति/

हरायो दक्ष जनशक्ति

विराटनगर, १० मङ्सिर । तालिम लिएर दक्ष भएका जनशक्ति श्रम बजारमा नै नदेखिने गरेको सरोकारवालाहरूले बताएका छन् । बिहिबार विराटनगरमा सीटिइभीटी र युएनडीपीले आयोजना गरेको कार्यक्रममा सहभागी सरोकारवालाहरूले तालिम लिएपनि दक्ष जनशक्ति अझै बजारमा अभाव हुने गरेका छन् ।

नेपालमा १७÷१८ वटा मन्त्रालयल र विभिन्न गैर सरकारी सस्थाले प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालन गरेपनि ती तालिमबाट उत्पादन भएको जनशक्ति कहाँ छ भन्ने लेखाजोखा नभएको युवराज आचार्य बताउँछन् । उनका अनुसार व्यावसायिक तालिम लिनेव्यक्तीहरू बढेपनि बजारको माग अर्कै हुँदा समस्या हुने गरेको छ । बजारको आवश्यकताअनुरूप जनशक्ति उत्पादन गर्नु पर्ने उनले बताए ।

व्यावसायिक तालिम लिएपनि धेरै भने विदेशिने गरेको नरेन्द्र हुमागाईंको भनाइ छ । तालिममा सहभागी भएर दक्ष भएपनि बजारमा नआउँदा सधैं अभाव हुने गरेको भनाइ छ ।

व्यावसायिक तालिम लिएकाहरू श्रमबजारबाट हराउँदा सबै दक्ष जनशक्तिको अभाव हुने गरेको सरोकारवालाहरूको भनाइ छ । 'स्किल्स' (सपोर्ट टु नलेज एण्ड लाईफ लर्निङ्ग स्किल) सञ्चालन गर्दै आएपनि बजारको आवश्यकता अनुसार जनशक्ति पूर्ति गर्न नसकेको सिटिभिटीका सहयक निर्देशक मनोज न्यौपानले बताए ।

समय र श्रम बजारको मूल्याङ्कन गरी आवश्यक अनुसार दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्न व्यवस्थित अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली लागु गर्ने प्रयास भैरहेको पर्ने सिटीइभिटीका पूर्व निर्देशक शिवशंकर घिमिरे बताए ।

बजारको आवश्यकता बुझेर प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्न जोड

विराटनगर(ब्लास्ट) बजारको आवश्यकता अनुसार प्राविधिक शिक्षा प्रदान नगर्दा दक्ष तथा अर्धदक्ष जनशक्ति अभाव भएको स्थानीय उद्यमीहरूले बताएका छन् । साना तथा घरेलु उद्योगहरूका लागि चाहिने प्राविधिक जनशक्तिको पहिचान गर्ने तथा उनीहरूलाई दक्ष बनाउने काममा सिटिईभिटीले ध्यान दिन आवश्यक रहेकोमा विराटनगरमा विहीवार आयोजित एक सम्वाद कार्यक्रमका सहभागीहरूले जोड दिएका हुन् ।

सिटिईभिटीबाट धेरै प्रकारका प्राविधिक तालिम सञ्चालन भइरहे पनि ती जनशक्तिको तथ्याङ्क नभएको र उनीहरू हाल कहाँ र कस्तो अवस्थामा छन् भन्ने कुराको जानकारी पनि नभएकोले तालिमबाट हुने

उपलब्धीको प्रभावकारीता नदेखिएको सहभागीहरूले बताए ।

नेपाली सोलार डायरका डिजाइनर तथा त्यसका उत्पादक नरेन्द्र होमागाईंले तालिम केवल वैदेशिक रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नका लागि मात्र दिन नहुने बताए । उनले तालिमपछि स्वरोजगार बन्ने, उद्यमी बन्ने वा कुशल जनशक्ति बन्ने तर्पण प्रेरित गर्नुपर्नेमा वार्षिक कार्ययोजना बनाएर तालिम दिने र त्यसपछि खोजी नगर्ने परिपाटी अन्त्य गर्नु पर्नेमा जोड दिए ।

सिटिईभिटीका पदाधिकारीहरूको समेत सहभागिता रहेको सम्वाद कार्यक्रममा विभिन्न क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिहरूको बारेमा चर्चा भएको थियो । प्राविधिक शिक्षा तथा तालिम दिँदा अहिले

पनि विदेशी जनशक्तिमा निर्भर हुनु परिरहेका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्न आवश्यक भएको विषय उठेको छ । त्यस विषयमा सिटिईभिटी सकारात्मक रहेको सिटिईभिटीका पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय प्रमुख दीपक नेपाली क्षेत्रीले बताए ।

प्राविधिक तालिमको नाममा सरकारका १७ वटा मन्त्रालयले आ-आफ्नै तरिकाले तालिम चलाउने गरेका कारण ठूलो रकम खर्च भएपनि त्यसको उपलब्धी तथा एकमुष्ट तथ्याङ्क अभाव हुने गरेको गुनासो सहभागीहरूले गरेका छन् । सबै व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमहरूलाई एउटै बास्केटमा राखेर सञ्चालन गर्नु आवश्यक रहेकोमा जोड दिइएको

थियो ।

कार्यक्रममा सिटिईभिटीका पूर्व निर्देशक शिवशङ्कर घिमिरेले प्राविधिक शिक्षा तथा तालिमको क्षेत्र अत्यन्त ठूलो रहेकोले पालैपालो कामलाई अघि बढाउनु पर्ने वाध्यता रहेको बताए । उनले कतिपय पहिचान भएको क्षेत्रमा अघि बढेपनि पहिचान गर्नुपर्ने अनेकौं क्षेत्र बाँकी नै हुने र त्यहाँ रोजगारी सृजना गर्न सकिने सम्भावना पनि कायम रहने भएकोले निरन्तर सम्वादको आवश्यकता रहेको बताए । त्यसका लागि नलेज म्यानेजमेन्ट तथा नलेज नेटवर्किङको क्षेत्रमा काम गर्नु आवश्यक रहेको उनको भनाइ थियो ।

कलेजका लागि बृद्ध आतश्यकता